

Ekonomiye Dair Öne Çıkan Düzenlemeler ¹

27 Haziran – 3 Temmuz 2024

TCMB'den zorunlu karşılık adımı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Zorunlu Karşılıklar Hakkındaki Tebliğ'de yer alan kaldıraç oranına dayalı zorunlu karşılık yükümlülüğü düzenlemesine son verdi.

TCMB'nin Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliği, Resmi Gazete'de yayımlandı.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ'in bankalarca hesaplanacak kaldıraç oranı bulunan bankalara, ilave olarak zorunlu karşılık tesis edilmesine yönelik "Zorunlu Karşılıklarda Farklılaşma" başlıklı bölümünü yürürlükten kaldırdı.

Buna göre, 25/12/2013 tarihli ve 28862 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'in 10'uncu maddesi yürürlükten kaldırıldı.

Tebliğ 21/6/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.²

TCMB'den ticari kredilerde yeni sadeleşme düzenlemesi

Merkez Bankası, ticari kredilerin erken ödenmesi durumunda bankalarca talep edilebilecek "erken ödeme ücretine" yönelik düzenleme yaptı.

Resmi Gazete'de yayımlanan bankalarca ticari müşterilerden alınabilecek ücretlere ilişkin usul ve esaslar hakkında tebliğde değişiklik yapan tebliğe göre, tebliğin ticari kredilerde "erken ödeme" uygulamasına yönelik 11. maddesinin 3. fıkrası yeniden düzenlendi.

Buna göre, ticari kredinin tamamı için erken ödeme talebinde bulunan müşteriden gerekli faiz ve diğer maliyet unsurlarına ilişkin indirimler yapılarak hesaplanan ve müşteri tarafından bankaya erken ödenen tutar üzerinden; sabit faizli TL krediler için kredi faiz oranı ve kalan ağırlıklı ortalama vadeyi, sabit faizli Döviz cinsi veya dövize endeksli kredilerde ise sabit bir oran ile kalan ağırlıklı ortalama vadeyi esas alan

¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

² Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2024/15), Resmi Gazete, Sayı: 32586, (28 Haziran 2024).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/06/20240628-24.htm>

ve Merkez Bankasınca talimatla belirlenen formül ile hesaplanan oranı aşmayacak şekilde erken ödeme ücreti alınabilecek. Değişken faizli kredilerde erken ödenen tutarın yüzde 2'sine kadar erken ödeme ücreti tahsil edilebilecek.

Tebliğe eklenen geçici maddeye göre, 1 Mart 2021 tarihinden önce kullanılan kredilerde, ticari müşterinin kredinin tamamı için erken ödeme talebinde bulunması halinde banka bu talebi kabul etmek zorunda olacak.

Bu müşteriden TL krediler için alınabilecek erken ödeme ücreti; gerekli faiz ve diğer maliyet unsurlarına ilişkin indirimler yapılarak hesaplanan ve müşteri tarafından bankaya erken ödenen tutarın, kalan vadesi 24 ayı aşmayan kredilerde yüzde 1'ini, kalan vadesi 24 ayı aşan kredilerde ise yüzde 2'sini geçemeyecek. Döviz cinsi veya dövize endeksli kredilerde söz konusu azami ücretler bir puan artırımlı olarak uygulanacak.

Söz konusu tarihten 30 Haziran'a kadar kullanılan kredilerde ise bu müşteriden TL krediler için gerekli faiz ve diğer maliyet unsurlarına ilişkin indirimler yapılarak hesaplanan ve müşteri tarafından bankaya erken ödenen tutarın, kalan vadesi 24 ayı aşmayan kredilerde yüzde 2'sine, kalan vadesi 24 ayı aşan kredilerde ise yüzde 2'nin üzerine kalan vadenin 24 ayı aşan kısmındaki her bir yıl için yüzde 1 eklenerek hesaplanan tutara kadar erken ödeme ücreti alınabilecek.

Bu hesaplamada kalan vadenin 24 ayı aşan kısmındaki süreler yıla tamamlanacak. Döviz cinsi veya dövize endeksli kredilerde ise TL krediler için uygulanacak azami ücretin bir puan artırımlı hali uygulanabilecek. Tebliğ 1 Temmuz'da yürürlüğe girecek.

Düzenlemeyle sabit faizli TL kredilerde kredi faizinin seviyesini de dikkate alan, vadeye daha duyarlı bir formül uygulanması öngörülüyor. Uzun vadeli TL kredi fiyatlamalarının daha esnek olması beklenirken hem uzun vadeli kredilerin kullanımının artması hem de kredi faizlerinin kredinin vadesine göre farklılaşabilmesi hedefleniyor.³

Kağıt ithalatında korunma önlemi

Resmi Gazete'de yayımlanan düzenlemeye göre, kağıt ithalatına 3 yıl süreli ton başına 85-87 dolarlık korunma önlemi uygulanacak.

Bazı kağıt çeşitlerinin ithalatına 28 Temmuz'dan başlamak üzere 3 yıl süreli, ton başına önlem sürecine göre değişen 85-87 dolar korunma önlemi uygulanacak.

Resmi Gazete'de yayımlanan kağıt ithalatına korunma önlemi uygulanmasına ilişkin Cumhurbaşkanı kararına göre, ek mali yükümlülük şeklinde uygulanacak korunma önlemi; ondüle (fluting), ikinci elyaf (Wellenstoff) ile m2 ağırlığı 150 gr ve üzerinde olan kağıt çeşitlerinin ithalatını kapsıyor.

³ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Bankalarca Ticari Müşterilerden Alınabilecek Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2020/4)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2024/16), Resmi Gazete, Sayı: 32586, (28 Haziran 2024).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/06/20240628-25.htm>

Bu kapsamda söz konusu ürünlerin ithalatına 28 Temmuz'dan başlamak üzere ton başına; birinci dönem için 87 dolar, ikinci dönem için 86 dolar ve üçüncü dönem için 85 dolar ek mali yükümlülük şeklinde korunma önlemi uygulanacak.

Karar çerçevesinde, karar ekinde yer alan bazı ülkelerin korunma önleminde muaf tutulabilmesi amacıyla tarife kontenjanı tanımlandı. Tarife kontenjanı belirlenen ülkeler ve gümrük bölgeleri menşeli söz konusu ürünlerin tamamı için 30 bin 624 ton olarak belirlendi. Ancak, her bir ülke veya gümrük bölgesi için bu kapsamda yapılacak ithalata uygulanacak tarife kontenjanı 10 bin 208 tonu geçemeyecek.⁴

Elektrikte zam kararı

EPDK'dan yapılan açıklamaya göre, elektrik perakende satış fiyatlarında mesken abone grubu için yüzde 38, tarımsal faaliyetler abone grubu için yüzde 30, kamu ve özel hizmetler sektörü abone grubunun düşük kademesi için yüzde 38 ve yüksek kademesi için yüzde 20 oranında artış yapıldı.

Elektrik fiyatlarına zam yapıldı.

EPDK'dan yapılan açıklamada, enerji üretim maliyetlerinde yaşanan artış nedeniyle nihai elektrik perakende satış fiyatlarında mesken abone grubu için yüzde 38, tarımsal faaliyetler abone grubu için yüzde 30, kamu ve özel hizmetler sektörü abone grubunun düşük kademesi için yüzde 38 ve yüksek kademesi için yüzde 20 oranında artış yapıldığı belirtildi.

Bu artışla beraber 100 kWh elektrik tüketimi olan bir mesken abonesi için ödenecek tutar 207,23 TL oldu. Tarifeler 1 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla geçerli oldu.⁵

EPDK'dan tavan fiyat düzenlemesi

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), Türkiye Elektrik İletim AŞ'nin (TEİAŞ) iletim sistemi sistem kullanım ve sistem işletim tarifelerini revize etti. Gün Öncesi Piyasası ve Dengeleme Güç Piyasasında 2 bin 700 lira olan elektrik tavan fiyatı 1 Temmuz 2024'ten itibaren 3 bin liraya yükseltildi.

⁴ Ticaret Bakanlığından: İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2024/7), Resmi Gazete, Sayı: 32586, (28 Haziran 2024).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/06/20240628-23.htm>

⁵ Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 27/06/2024 Tarihli ve 12703, 12704, 12705, 12706, 12707, 12708, 12709, 12712, 12713, 12716, 12717, 12718, 12719 Sayılı Kararları, Resmi Gazete, Sayı: 32587, (29 Haziran 2024).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/06/20240629-6.pdf>

Gün Öncesi Piyasasında ve Dengeleme Güç Piyasasında Asgari ve Azami Fiyat Limitlerinin Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Usul ve Esaslar, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) tarafından yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Düzenlemeye göre ilgili piyasalarda 2 bin 700 lira olarak belirlenmiş olan spot elektrik tavan fiyatı, 1 Temmuz 2024 gününden itibaren 3 bin lira olarak uygulanacak.

EPDK'nın konuyla ilgili kararlarına göre de TEİAŞ'ın bu yıl için sistem kullanım gelir tavanı 80 milyar 584 milyon 645 bin 281 lira, sistem iletim bedeli de 27 milyar 805 milyon 792 bin 932 lira olarak revize edildi.

Ayrıca TEİAŞ'ın 1 Temmuz 2024'ten itibaren geçerli olacak iletim sistemi kullanım ve sistem işletim tarifeleri 15 bölge bazında üretim ve tüketim için yeniden belirlendi.

Asgari fiyat limiti ise eskiden olduğu gibi sıfır lira (0 TL) olacak. Uygulama süresince herhangi bir şekilde azami fiyat azaltma işlemi de yapılmayacak.

TEİAŞ'ın gelirlerini oluşturan iletim sistem kullanım ve sistem işletim tarifeleri, Elektrik Piyasası Tarifeler Yönetmeliği ile ilgili diğer yönetmelikler ve tebliğler çerçevesinde TEİAŞ'ın maliyetleri dikkate alınarak EPDK tarafından belirlenen gelir tavanları doğrultusunda oluşturuluyor.

Öte yandan, EPDK'nin düşük tüketimli tüketicilere uygulayacağı tarife ve yeşil tarifeyi seçen tüketicilere uygulanacak fiyatlar 1 Temmuz'dan itibaren yürürlüğe girecek.⁶

Filmaşın ithalatına ek mali yükümlülük

Cıvatan somuna, telden çiviye kadar çeşitli ürünlerin imalatında kullanılan filmaşının ithalatında 3 yıl süreyle ek mali yükümlülük uygulanacak.

Filmaşın ithalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı Resmi Gazete'de yayımlandı.

Ticaret Bakanlığından karara ilişkin yapılan açıklamada, bir ürünün ithalat artışının yerli üreticiler üzerinde ciddi zarar veya ciddi zarar tehdidine neden olması halinde, İthalatta Korunma Önlemleri Hakkında Mevzuat kapsamında korunma önlemi alınabildiği belirtildi.

Korunma önlemlerinin yerli üreticilerin mevzuata uygun başvuruları üzerine veya re'sen uluslararası kurallar çerçevesinde yürütülen soruşturmalarıyla yapıldığı ifade edilen açıklamada, bu çerçevede yerli üreticilerce filmaşın ithalatında korunma önlemi alınması talepli başvuru üzerine yapılan incelemede korunma önlemi soruşturması başlatıldığı bildirildi.⁷

⁶ Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan: Kurul Kararı, Resmi Gazete, Sayı: 32587, (29 Haziran 2024).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/06/20240629-6.pdf>

⁷ Cumhurbaşkanı Kararı: Filmaşın İthalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 8693), Resmi Gazete, Sayı: 32588, (30 Haziran 2024).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/06/20240630-7.pdf>

Kripto varlıklara ilişkin yasa Resmi Gazete'de

Kripto varlıklara ilişkin düzenlemeler içeren Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Resmi Gazete'de yayımlandı.

Kripto varlıklara ilişkin düzenlemeler içeren Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Buna göre, "cüzdan" kripto varlıkların transfer edilebilmesini ve bu varlıkların ya da bu varlıklara ilişkin özel ve açık anahtarların çevrim içi veya çevrim dışı olarak depolanmasını sağlayan yazılım, donanım, sistem ya da uygulamalar olarak tanımlandı.

Kanuna göre, "kripto varlık" da dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıklar olarak tanımlanıyor.

"Kripto varlık hizmet sağlayıcı", platformları, kripto varlık saklama hizmeti sağlayan kuruluşları ve bu Kanuna dayanılarak yapılacak düzenlemelerde kripto varlıkların ilk satış ya da dağıtımı dahil olmak üzere kripto varlıklarla ilgili olarak hizmet sağlamak üzere belirlenmiş diğer kuruluşlar olarak yer alırken, "kripto varlık saklama hizmeti" platform müşterilerinin kripto varlıklarının veya bu varlıklara ilişkin cüzdandan transfer hakkı sağlayan özel anahtarların saklanmasını, yönetimini veya Sermaye Piyasası Kurulunca (SPK) belirlenecek diğer saklama hizmetlerini tanımlayacak.

"Platform" kripto varlık alım-satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer, bunların gerektirdiği saklama ve belirlenebilecek diğer işlemlerin bir veya daha fazlasının gerçekleştirildiği kuruluşlar olarak tanımlanıyor.

Sermaye piyasası araçlarının Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) sistemine dahil olmadan kripto varlık olarak ihraç edilebilmesi için esaslar belirlenmesine yönelik Kurula yetki verilmesi amaçlanıyor. Buna göre Kurul, sermaye piyasası araçlarının bu madde hükümlerine göre kayden ihraç edilerek MKK tarafından izlenmesi yerine kripto varlık olarak ihracına ve bunların oluşturulup saklandıkları hizmet sağlayıcılar tarafından sunulan elektronik ortam nezdinde kayden izlenmesine ilişkin esaslar belirleyebilecek.

Sermaye piyasası araçlarının kripto varlık olarak ihracı halinde; hakların izlenmesi, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi ve devredilmesinde, kripto varlıkların oluşturulup saklandıkları elektronik ortamdaki kayıtlar esas alınacak. Kurul, bu elektronik ortamdaki kayıtlarla MKK sistemi arasında entegrasyon sağlanmasını zorunlu tutabilecek. Bu düzenlemenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenecek.⁸

⁸ Kanun: 7518 Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Kanun Sayısı: 7518), Resmi Gazete, Sayı: 32590, (2 Temmuz 2024).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/07/20240702-1.htm>

Vergi dairesi başkanlıkları "defterdarlık" oldu

Hazine ve Maliye Bakanlığının taşra teşkilatı defterdarlıklar ile Gelir İdaresi Başkanlığının (GİB) taşra teşkilatı vergi dairesi başkanlıkları tek çatı altında toplandı.

Konuya ilişkin "Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi", Resmi Gazete'de yayımlandı.

Düzenlemeyle Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in kamuda tasarruf düzenlemeleri kapsamında defterdarlıkların ve vergi dairesi başkanlıklarının birleştirileceğine ilişkin açıkladığı adım uygulamaya alınmış oldu.

Buna göre, Hazine ve Maliye Bakanlığı taşra teşkilatında sunulan hizmetler, GİB'e bağlı olarak kurulan defterdarlıklar bünyesinde yerine getirilecek.

Defterdarlıkların görev ve fonksiyonlarında meydana gelen azalış ve taşrada sunulan hizmetlerin ağırlıklı olarak vergi hizmetlerinden oluşması dikkate alınarak yeni defterdarlık GİB'e bağlı olarak kuruldu.

29 ildeki vergi daireleri defterdarlık oldu

Kararnameyle 29 ilde bulunan vergi dairesi başkanlıkları defterdarlığa dönüştürülürken buldukları ilin ismini aldı. Vergi dairesi başkanları, defterdar unvanına sahip oldu. Vergi dairesi başkanlığı bulunmayan 52 ilde defterdarlık kuruldu. Böylece GİB ülke genelinde tek tip örgüt yapısına kavuştu.

Düzenlemeyle Bakanlık taşra teşkilatında bulunan Muhasebat ve Muhakemat birimlerinin görevleri aynen korunarak doğrudan Gelir İdaresi Başkanlığına tabi defterdara bağlı çalışması sağlandı.⁹

⁹Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi: Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 161), Resmi Gazete, Sayı: 32591, (3 Temmuz 2024).

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/07/20240703-1.htm>